

«Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури», бакалавр

За навчальним планом студенти обирають одну навчальну дисципліну із двох запропонованих варіантів.

Перед таблицею, де запропоновані варіанти для вибору, записано семестр, в якому заплановано викладання навчальної дисципліни (у 2016–2017 навчальному році).

«НД» – навчальна дисципліна

5 семестр

НД-1. Історія та теорія екскурсійної справи (Трофімук-Кирилова Т. М.) Мета курсу: Засвоєння теоретичних та отримання практичних навичок з основ екскурсійного обслуговування. Зміст курсу. Сутність, функції і ознаки екскурсії. Класифікація екскурсій та диференціація екскурсійного обслуговування. Історія екскурсійної справи в Україні: зародження екскурсійної діяльності у другій половині XIX ст. (виникнення і розвиток освітянських екскурсій, екскурсійна діяльність наукових товариств); екскурсійна діяльність в Україні в 20–30-х роках XX ст. (створення, розвиток та діяльність системи екскурсійних закладів, екскурсійна діяльність навчальних закладів та наукових установ); екскурсія як засіб ідейно-політичного виховання в радянський період; розвиток екскурсійної справи у незалежній Україні. Екскурсія як педагогічний процес. Технологія підготовки нової екскурсії. Послідовність процесу підготовки екскурсії. Вибір теми, визначення мети і завдань екскурсії. Підбір матеріалів та вивчення джерел інформації, що розкривають тему екскурсії. Відбір вивчення екскурсійних об'єктів. Розробка маршруту екскурсії. Уточнення шляху проходження екскурсійної групи. Документація, щодо проведення	НД-1А. Сучасна екскурсійна діяльність: вітчизняний та зарубіжний досвід (Трофімук-Кирилова Т. М.) Мета курсу: Вивчення теорії та практики сучасної екскурсійної діяльності в Україні та за кордоном. Зміст курсу: Розвиток екскурсійної справи в світі. Історія розвитку екскурсійної діяльності в Україні. Сучасні умови і стан екскурсійної справи за кордоном та в Україні. Основи правового регулювання екскурсійної діяльності в Україні та за кордоном: порівняльний аналіз. Загальні положення законодавства щодо екскурсійної діяльності. Нормативно-правове забезпечення надання екскурсійних послуг. Спільне та відмінне у технології підготовки та методики проведення екскурсій за кордоном та в Україні. Туристсько-екскурсійні маршрути України. Найпопулярніші світові туристсько-екскурсійні маршрути. Ресурсний потенціал екскурсійної діяльності в Україні та світі. Проблеми та перспективні напрямки розвитку системи екскурсійних послуг в Україні та зарубіжжі.
--	---

екскурсії. Практична робота: складання та оформлення студентами екскурсійних текстів, схеми (карти) маршруту екскурсії, технологічних карток, "портфелю екскурсовода", карток (паспортів) екскурсійних об'єктів.

Елементи психології в екскурсії. Методика проведення екскурсії. Класифікація методичних прийомів проведення екскурсій. Показ в екскурсії. Методичні прийоми показу. Розповідь в екскурсії та її особливості. Методичні прийоми розповіді. Поєднання показу і розповіді в екскурсії. Нетрадиційні ігрові методи у формуванні екскурсійних послуг. Професійна майстерність та особистість екскурсовода. Вдосконалення майстерності екскурсовода. Вміння та навички екскурсовода. Культура мови та невербальні засоби спілкування екскурсовода. Контакт екскурсовода з групою. Поведінка екскурсовода в позаштатних ситуаціях.

6 семестр

НД-2. Методика і практика екскурсійної діяльності (Штанько О. Ф.)

В основі навчального курсу "Методика і практика екскурсійної діяльності" лежать методичні рекомендації та практичні прийоми стосовно успішного проведення екскурсій.

Вивчення дисципліни має на меті розгляд й аналіз ефективності таких методичних прийомів як:

- екскурсійний показ (попередній огляд, зорова реконструкція, зоровий монтаж, абстрагування, порівняння, аналогія, переключення уваги);
- розповідь (прийоми екскурсійної довідки, опису, характеристики,

НД-2А. Маркетинг екскурсійної діяльності (Штанько О. Ф.)

Навчальна дисципліна "Маркетинг екскурсійної діяльності" вивчає методи та засоби успішного використання екскурсійних послуг з метою створення попиту та досягнення мети організації, що надає екскурсійні послуги через максимальне задоволення потреб споживачів (відвідувачів), а звідси – отримання максимальних прибутків.

Маркетинг – вид людської діяльності, спрямований на задоволення портеб визначеної аудиторії у портібному місці в потрібний час за ціною, яка при своїй демократичності, здатна принести прибуток.

У процесі вивчення означеної дисципліни студенти повинні оволодіти

пояснення, коментування, цитування, питання-відповідь, новизни матеріалу, діалогізації, літературного монтажу, художньої оповіді, співучасті, персоніфікації, проблемної ситуації, індукції та дедукції); • моторні прийоми (пересування як засіб пізнання просторових відношень задля змоги відчутти розміри об'єкту показу, пересування з метою відтворення подій і т. д.); • додаткові та особливі методичні прийоми (дослідження, зустріч екскурсантів з учасниками подій, залучення органів чуття, “музичне цитування” та ін.).	маркетинговим інструментарієм сфери екскурсійних послуг – теоретичними й практичними інструментами впливу, в основі яких лежать психологія середньостатистичного відвідувача музею, а також закономірності загальних економічних процесів. Викладання навчальної дисципліни “Маркетинг екскурсійної діяльності” передбачає розгляд таких ключових питань: • поняття маркетингу, його значення й важливість; • суть екскурсійної діяльності; • типологія та різновиди екскурсій; • застосування інновацій в екскурсійній сфері як засіб маркетингової діяльності.
--	---

7 семестр

НД-3. Атрибуція та експертиза етнографічних пам'яток» (Дмитренко А. А.) Будучи хранителем та інтерпретатором пам'яток матеріальної культури, музей володіє найважливішими даними, які необхідно вивчати і передавати користувачам музейної інформації. Основними формами вивчення музейного предмету є його атрибуція, класифікація, систематизація та інтерпретація. Кожен музейний предмет має певне місце в складі, структурі музейних фондів, класифікації серед інших музейних предметів і виконує конкретні функції: моделювання історичного процесу, комунікації і т.д. Курс «Атрибуція та експертиза етнографічних пам'яток» передбачає ознайомлення студентів з особливостями етнографічних пам'яток та основними нормами їх наукового опису в науково-фондовій документації. Студенти познайомляться з	НД-3а. Пам'ятки історії і культури Волині Мета та завдання курсу: Ознайомлення з національним надбання Волинського краю. Вивчення культури та духовних надбань Волині, її культурного та соціально-економічного розвитку. Окреслено особливості регіону щодо виявлення, вивчення і збереження історичних реліквій тогочасної Волинської губернії. Акцентовано увагу на діяльності культурних науково-громадських осередків Наддніпрянської України, які докладали чималих зусиль для розвитку пам'яткознавчої і пам'яткоохоронної сфери. Предметом курсу виступають історичні рухомі та нерухомі пам'ятки Волині, які збереглися до сьогодні чи залишили певну згадку про себе. Зміст навчальної дисципліни полягає: особливості культурного розвитку Волинського краю; визначення поняття пам'ятка; специфіка формування основного закону, який би чітко
--	---

особливостями атрибуції та наукового опису одягових та інтер'єрних тканин, кераміки, виробів з дерева та ін. Звертається увага на осолодіння понятійним апаратом, необхідним для проведення атрибуції та експертизи етнографічним пам'яток.	регламентував діяльність пам'яткознавчої і пам'яткоохоронної сфери.
--	--

8 семестр

НД-4. Атрибуція та експертиза рукописної книги та стародруків (Златогорський О. Є.) Мета курсу: створення цілісного сприйняття книги як вміст колективного людського досвіду, що властивий суспільству і накопичувався впродовж довгого періоду; поглиблене знайомство з основами книгознавства і техніко-технологічних характеристик виготовлення книги та її складових; засвоєння методик атрибуції та експертизи рукописів і стародруків, незалежно від їх засобів кодування інформації, а також основ правового регулювання та переміщення книжок, що належать до фонду духовної спадщини і є історико-культурними пам'ятками. Завдання курсу: засвоєння студентами загальних класифікаційних ознак рукописів та стародруків (зовнішні характеристики книг, техніко-технологічні особливості виготовлення книги та її матеріальних носіїв; уявлення про сучасні неруйнівні методи експертизи та експрес-аналізу рукопису, друкованого видання та основи встановлення вартості книжкових пам'яток; оволодіння навичками ідентифікації книжок та їх ототожнення з примірниками, пред'явленими на переміщення; вміння здійснювати правильний опис книжок та кваліфіковано реєструвати рукописи та стародруки; дослідження юридично-	НД-4а. Пам'ятки містобудування та архітектури Метою викладання є: вивчити основні етапи розвитку архітектури відповідно до зміни суспільно-економічних формацій, а також навчити студента розуміти закономірності розвитку функції і форми, соціальної ролі архітектури як засобів матеріальної і духовної організації життя суспільства. Завданням дисципліни є: навчити студента розуміти вплив соціально-політичної і ідеологічної ситуації, що панує в певній економічній формації на розвиток архітектури; вивчення студентами відомостей про розвиток будівельної техніки і конструктивних рішень, а також особливостей архітектурно-планувальних і містобудівних прийомів основних архітектурних пам'яток та їх комплексів, поселень, міст; опанування студентами професійної термінології. Вивчення матеріалу розділів проводиться у такій послідовності: загальна характеристика регіону, що розглядається, його природно-кліматичні особливості, будівельні матеріали, конструктивні рішення, форми та декорування характерних будівель; розгляд найхарактерніших споруд, комплексів як прикладів архітектури певного історичного періоду в даному регіоні з детальним аналізом архітектурно-художнього і конструктивного вирішення, творчого
--	--

правових аспектів ідентифікації, атрибуції книги та окреслення параметрів її експертної оцінки.	методу автора.
---	----------------

8 семестр

НД-5. Історія сакрального мистецтва (Ковальчук Є. І.) Навчальна дисципліна “Історія сакрального мистецтва” передбачає вивчення й осягнення мистецтва, пов’язаного з вірою в Бога, релігійними обрядами, релігійним життям, символізмом релігійної сфери життя людини. Мистецтво християнської України має за плечима тисячолітню історію. Зовнішнім чинником початку його формування, під ставовою основою було хрещення Київської Русі князем Володимиром. Суть предмету полягає в осягненні трансформацій та витоків сакральної символіки, напрямків її розвитку. Мета викладання дисципліни – формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок історичної сакралістики. У процесі викладання навчальної дисципліни “Історія сакрального мистецтва” студентам, передбачено розгляд таких питань: • витоки світових релігій; • історія релігійних вчень світу; • сакральні символи: їхня роль та значення; • східний та західний напрями розвитку сакрального мистецтва України; • поняття сакральної геометрії • сакральне малярство Х–XXI століть;	НД-5а. Музейна археологія (Златогорський О. Є.) В основі навчального курсу “Музейна археологія” лежать взаємодія двох науково-історичних напрямків – музейної справи та археології. Вивчення дисципліни має на меті розгляд і аналіз таких питань як: • зародження та генеза означеного наукового напрямку; • розвиток польової археологічної діяльності музеїв України та світу; • археологічна спеціалізація музеїв: один із інноваційних аспектів їхньої діяльності; • науково-практична робота музейних працівників в напрямку виявлення й дослідження експонатів археологічного походження; • особливості наукової обробки потенційних експонатів, здобутих в ході археологічних розкопок; • реставрація та музеєфікація пам’яток означеного типу; • вимоги до створення музейних експозицій на основі викопних матеріальних пам’яток-предметів; • прийоми й засоби розробки привабливих для відвідувачів виставок на основі археологічних пам’яток різних історичних епох.
---	---

«Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури», магістр
За навчальним планом передбачено вибір студентами однієї спеціалізації
із двох запропонованих варіантів (студенти обирають спеціалізацію)
«НД» – навчальна дисципліна

Спеціалізація № 1 – Мистецтвознавче музеєзнавство

НД-1. Історія одягу і моди

Мода – найтонший, вірний і безпомилковий показник відмінних ознак суспільства, маленька частина людини, країни, народу, способу життя, думок, занять, професій. Нарешті, в різних частинах світу, у різних країнах розвитку суспільства мав свої специфічні особливості, і всі вони – кліматичні, соціальні, національні та естетичні – яскраво виражені в різноманітні костюмів. Кожна епоха створює свій естетичний ідеал людини, свої норми краси, виражені через конструкцію костюма, його пропорції, деталі, матеріал, колір, зачіски, грим. У всі періоди існування станового суспільства костюм був засобом вираження соціальної приналежності, знаком привілеїв одного стану перед іншим. Чим складніша структура суспільства, тим багатша традиція, тим різноманітніше вбрання. Нарешті, кожна епоха характеризується особливостями розвитку культури, які отримують своєрідне вираження і в мистецтві моди.

Курс «Історія одягу і моди» передбачає вивчення історії моди та стильових особливостей розвитку костюму в окремих регіонах Європи упродовж Античності, Середньовіччя, Нового часу та ХХ – початку ХХІ ст. Вивчення одягу і моди кожної історичної епохи пов'язується із стильовими нюансами мистецтва та побутом, характерними рисами естетичного ідеалу. Звертається увага на взаємозв'язок форм костюма з архітектурою та формами людського тіла. Курс передбачає ознайомлення із властивостями матеріалів, що використовувались для пошиття одягу, колірні поєднання і символіку основних кольорів, основні компоненти костюму різних епох і країн, а також з принципи носіння костюма.

Звертається також увага на особливості формування і розвитку українського вбрання.

НД-2. Атрибуція та експертиза творів мистецтва

Мистецький ринок в Україні лише розвивається та має позитивні тенденції: з'являється багато нових галерей, аукціонних домів, створено Гільдію антикварів України, формуються приватні колекції. Українці мають можливість отримати безпосередній візуальний і тактильний досвід у спілкуванні з твором мистецтва під час різноманітних вернісажів, виставок живопису. У зв'язку з розширенням мистецького ринку зростає потреба в дослідженні творів живопису (атрибуція, експертиза, оцінка), бо попит на мистецькі твори спричинив до виникнення великої кількості фальсифікатів.

Курс «Атрибуція та експертиза творів мистецтва» передбачає ознайомлення студентів з основними мистецтвознавчими (визначення зовнішніх ознак твору, стилістичний та іконографічний аналізи твору живопису; вивчення літературних та документальних джерел) і технологічними (дослідження в ультрафіолетовому випромінюванні; тестування в інфрачервоному випромінюванні; рентгенографія;

стратиграфічний аналіз; хімічні та фізичні експерименти у лабораторних умовах) методами атрибуції та експертизи творів живопису, скульптури та ін. творів мистецтва. Звертається увага на оволодіння основними поняттями, зокрема : «живопис», «твори живопису» «оригінал», «копія», «аналог», «фальсифікат», «підробка», «імітація», «репродукція» та ін.

НД-3. Історія мистецтва

Мета курсу: Розширення знань студентів про розвиток мистецтва від найдавніших часів до наших днів, включаючи форми і напрямки, які сформувалися у різні періоди у різних країнах.

Зміст курсу: Поняття «культура», «художня культура», «мистецтво». Поняття та соціальні функції мистецтва. Видовий розподіл мистецтв в мистецтвознавчій літературі. Розвиток живопису, скульптури, графіки, декоративно-прикладного мистецтва, архітектури, музики, театру, художньої літератури в глибинних процесах конкретних епох: доісторичної, Античності, Середньовіччя, Нового та Новітнього часу. Мистецькі стилі та течії: романський, готичний, Відродження, бароко, класицизм, рококо, романтизм, ампір, еклектизм, реалізм, натуралізм, імпресіонізм, постімпресіонізм, модернізм, фовізм, експресіонізм, примітивізм, кубізм, футуризм, дадаїзм, сюрреалізм, абстракціонізм, конструктивізм, функціоналізм, постмодернізм.

Спеціалізація № 2 – Технічне музейництво

НД-1. Історія науково-технічного прогресу

Визначальну роль у сучасному глобалізованому світі відіграє наука і техніка. Інтеграція України до загальноєвропейського науково-освітнього простору вимагає ґрунтового реформування вітчизняної вищої школи, переходу до принципово нових форм викладання природничих, технічних та соціогуманітарних дисциплін. Однією з навчальних дисциплін, що органічно поєднує в собі досягнення природничо-технічних та соціогуманітарних наук є «Історія науково-технічного прогресу». Знання, набуті студентами, впливають на виховання спеціалістів вищої кваліфікації, на формування духовно багатих особистостей, на розуміння ними природи інтелектуальної діяльності, сприяють подоланню вузькофахового мислення.

Метою вивчення історії науки і техніки у вищій школі є сприяння формування цілісного наукового світогляду в розумінні закономірностей розвитку науки і техніки як унікального історико-культурного феномену.

НД-2. Атрибуція та експертиза пам'яток науки і техніки

Атрибуція та експертиза речових пам'яток, які розкривають різні етапи історії науки (рухомі), включаючи: наукові прилади чи колекції, які мають фундаментальне значення; лабораторне і експедиційне обладнання, пов'язане з отриманням важливих наукових результатів; моделі і макети, створені для дослідних цілей; різні інструменти і пристрої, верстати, інші матеріальні предмети, які використовувались в наукових експериментах; демонстраційні прилади і посібники, призначені для

публічних лекцій та навчання; пам'ятки, які характеризують практичне використання фундаментальних наукових досягнень.

Атрибуція та експертиза речових пам'яток, які розкривають різні етапи історії техніки (рухомі), а саме: обладнання та зразки виробів перших вітчизняних і закордонних промислових підприємств; обладнання і вироби промислових підприємств, які характеризують етапи розвитку техніки, нової технології; інструменти і пристрої, які характеризують рівень технічного розвитку в дану епоху; моделі та макети, які були прообразом для створення якісно нових технічних, технологічних засобів та незбережених пам'яток техніки.

Атрибуція та експертиза речових пам'яток, котрі документують творчу діяльність вчених, інженерів, майстрів і винахідників чи пов'язані з їх іменами (рухомі), відносяться пристрої, прилади, інструменти, моделі, виготовлені відомими вченими, інженерами, майстрами та винахідниками або за їх кресленнями чи ідеями; прилади, інструменти, моделі, інше обладнання, яким вони користувалися; речі, що взагалі належали вченому чи інженеру, майстру, винахіднику, хоча й не пов'язані безпосередньо з їх дослідженнями; моделі пристроїв та наукових лабораторій, що пов'язані з іменами відомих вчених і інженерів.

НД-3. Рухомі та нерухомі пам'ятки техніки в музейних зібраннях

Пам'ятки науки і техніки як частина національної історико-культурної спадщини. Характеристика об'єктів науки і техніки. Класифікація пам'яток науки та техніки. Речові пам'ятки науки і техніки. Образотворчі пам'ятки науки і техніки. Письмові пам'ятки науки і техніки. Сутність техніки як соціального явища. Визначення техніки, її матеріальна й ідеальна складові. Функціональна структура техніки, її генезис і розвиток. Унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, інженерні, транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових напрямів або промислових галузей.

Поняття об'єкт індустріальної культури. Функції та значення об'єктів індустріальної культури в ландшафтах різної ступені змінності людиною. Їх роль у формуванні культурних ландшафтів. Значення промислових і гірничопромислових ландшафтів як невід'ємної частини культурної спадщини. Основи індустріального дизайну. Прикладні аспекти конструктивного використання об'єктів індустріальної культури: у сфері охорони природі і оптимізації урбанізованих ландшафтів, музейної справи і збереження культурної спадщини, туризму.